

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Evangelistarivm M. Maruli Spalaten. opus vere
euangelicum, sub fidei, spei & charitatis titulis in septem
libros partitum**

Marulić, Marko

Coloniæ, 1532

VD16 M 1298

Quod auaritia multorum causa sit malorum. ca. 19.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35578

Post se relictum solem quicquam æstimat, per menses plurimos perpetuam noctē sustinet, vt argentum aurū que in suam ipse perniciem proferat. si modo quod multis contigit, non ante fuerit oppressus ruina, seq̄ repente cum opibus quas collegerat, sepeliat. Frumenta, vinum, oleum, linum, lanam, cæteraq̄ vitæ nostræ necessaria in aperta nobis fruenda obtulerat deus, cætera tãquam noctura latere volebat. Ideo autem & ista creauit, vt sicut eorum qui oblati contenti sunt nota est modestia, ita illorum qui etiam occultata scrutant, manifesta esset cupiditas, & qui ex parte sui sunt, etiam a nobis dinoscerentur.

Quod auaritia multorum causa sit malorum Cap. XIX.

Quam autem multorum malorum causa sit immodica cupiditas quis explicet? hominem aduersus hominem ire compulit, hinc insidiæ, hinc latrociniã, hinc bella mutuaq̄ cædes, dum nostro non contenti aliena concupiscimus: hinc inter coniunctissimos lites, inter amicissimos dissidia, & citius ad eandem hæreditatis gratia ipsorum parentum desideratæ mortes. Laban Iacob nepotem suum osculatus hospitio susceperat, generum suum fecerat, & ille iam bis septem annos ei seruerat. Fatebatur Laban quod propter ipsum a domino sibi auctæ opes fuissent. At vero postquam vidit re pecuaria in primis ditatum, inuidere ei cœpit, quem tantopere dilexerat, & discedentem persecutus est manum innocenti intecisset, amicitia propinquitatis officiorumq̄ oblitus, nisi somno deterretur propositum inhibuisset. Amorem ergo quem paupertas conciliauerat, opulentia distraxit. Tabremõ quoq̄ Syriæ rex (vt in libro Regum legitur) ex amico inimicus factus Baseloram vero ne fratribus quidem pepercit, vt eorum bona usurparer, vita ipsos priuauit. Iudas etiam (vt veteribus noua copulemus) a domino ascitus apostolus, miracula operandi facultate ab eodem donatus, sacræ cõ-

Laban
Gen. 31.

3. Reg. 15.
2. Par. 21
Iudas.
Schariotis

Iere. 41
Godolias.

Titī mili-
tes.

Hirtacus
Herodes.

munionis particeps factus, osculo exceptus, quia tñ pe-
cuniæ avidus fuerat. triginta argenteis illum vendidit
a quo iam tot beneficia acceperat. Neminem itaq; vere
diligunt hi, quibus habendi cupido dominatur. Si qua
enim lucri spes accesserit, continuo grassantur in eos,
quos videbantur diligere. Nam & Godolias Ismahelē
domi suævt amicum exceptit conuiuio, & eundem inter
epulas iugulauit, nec hospitem mensam amici cruore
fœdare timuit, qui aliena occupare concupiuit. Profe-
ram adhuc magis cruentum exemplum, sed min⁹ ratio-
nis compotis vulgi. Tiro Hierosolymam obsidente, plu-
rimi ex Iudæis fame compulsi ad Romanos transfugie-
bant (vt Iosephus autor est) percrebuit fama transfu-
gās aurum haustum ventre gestare cum a suis ne qd ef-
ferrent excuterentur: ob hoc a militibus Romanis clā
excepti laniatiq; exenterabant, quærebaturq; aurum in-
tra cæforum viscera, nec fortasse inueniebatur. Hac ra-
men de causa ad duo millia hominum vna nocte peris-
se constat, plures perirent, nisi re comperta Cæsar sce-
lus edicto compescuisset. Quid hac atrocius immanita-
te, incertas opes certa vltro se dedentium cæde quære-
re? Plebis tamen mercede militantis ista auaritia, illave-
ro regum. Hirtacus enim prius, deinde Herodes Iudææ
reges, aperuisse feruntur sepulchrum Davidis regis, the-
saurum cum illo conditum rati. Scilicet non satis erat
humanæ cupiditati prædam capere ex viuis, vel ex in-
teremptis spolia, latentia quoq; in monumentis cadaue-
ra excutere cœpit, sed & hoc quidem minus mirū, quan-
do iam nec aris nec templis deo dicatis parcitur. No-
stra ætate contigit Christianorum ecclesias a Christia-
nis profanari, aurum argentumq; deo consecratum per
vim auferri, perinde ac si aduersus deum, & non tātum
aduersus homines bellum geratur. Quasi ꝑo non idem
Christus sit illorum qui oppugnantur, & eorum qui op-
pugnant, cum vtriq; eius qui vnus est nomine censean-
tur. Sed profecto nulla ibi religionis ratio ducitur, vbi
auari animi nihil nisi quod rapiant attendunt. Quam-
uis autem multa de prædentur, multa parent, multa vn

di que congerant, nunquam tamen fatiantur, semper re-
stat quod aceruo addi cupiunt. Nec minus huic vitio ob-
noxii sunt, qui liberis neporibusque abundant, quam qui
soli sunt. Qualem Ecclesiastes admiratur, dicens: Unus
est, & secundum non habet, non filium, non fratrem, &
tamen laborare non cessat, nec fatiantur oculi eius di-
uitiis, nec cogitat dicens: Cui laboro & fraudo animam
meam bonis? Sed qui eiusmodi sunt, ihs per Isaiam mina-
tur dominus & ait. Vae qui coniungitis domum ad do-
mum, & agrum agro copulatis usque ad extremum loci.
Nunquid habitabitis soli vos in medio terrae? Quid e-
nim nisi solus habitare velle videtur in terra, qui so-
lus cuncta possidere concupiscit? Hic sane hydropici
est morbus, qui eo plus sitit, quo plus biberit. Sed si ac-
cesserit ad lesum, curabitur, sin contempserit, peribit.
Achan, quia de anathemate tulerat pallium argenti-
que aliquid & auri, dei iussu lapidatur. Principes So-
chor, qui Gedeoni panem negauerant, super spinas &
tribulos conteruntur. Adurandum tribura exigit, lapi-
dibus obruitur. Achabi regis, qui vineam Naboth ipso
interfecto possederat, sagitta interempti sanguinem,
iuxta Eliae vaticinium, linxerunt canes. Heliodorū qui
a Seleuco missus templi thesaurum auferre moliebatur
equites diuinitus apparentes flagellis ceciderunt. Ipse
Seleucus dum pecunias ab Inopsuestenis (vt Iosephus
tradit) cupide exigeret, cum regia cumque omnibus qui
in ea conuenerant simul concrematur. Cessauit in illo
ardere auaritia, maiore ignis ardore extincta. Hæc in
lege, illa in euangelio. Iudam cupiditas ad laqueum usque
perduxit, Ananiam & Sapphiram morte perdidit repenti-
na. Simonem magum prius maledicto, deinde nece affe-
cit. Porro tam perniciosus est morbus iste, vt non mo-
do corpora spiritu priuet, verum etiam spiritum ipsum
morti obijciat æternæ, dicente Salomone, Semitæ omnis
auari animas possidentium rapiunt. Quod si camelus
facilius transibit per foramen acus, quam diues in re-
gnum caelorum, nullus amanti diuitias speradæ salutis

Ecclesi 4

Isai. 5:

Iosu. 7

Iudi. 8

3. Reg. 17:

3. Reg. 22:

2. Mach. 15:

Seleucus

Iudas.

Ananias

Sapphira

Simon magus

Irou. 1

Lucæ. 14.

relinquitur locus. Vbi est thesaurus eius, ibi & cor eius. Inuitatur quidem ad cælestie conuiuî; sed quia toto animo terrenis reb⁹ inhæret, respondet inuitanti. Villam emi, boues parauit, vxorem duxit, non possum venire, habe me excusatum, itaq; indignum se præstat perenni bono ad quod vocatur, dum pluri æstimat fragilia & caduca, quæ illū de præsentibus delicijs ad futura transferent supplicia, vnde iam neq; diuitijs redimi poterit, nec potentia virium suarum liberari. Ideo illi per prophetam dicitur. Cum clamaueris, liberent te congregati tui, hoc est, nummi quos tam anxie parasti. Omnes eos (inquit) auferet ventus, tollet aura, & ne pœnæ causa lateat, iudicis vox auditur, dicentis. Propter iniquitatem auaritiæ eius iratus sum, & percussit eum. Nec im merito bonorum largitor deus auaritia nostra irritat, quandoquidem vitij huius hoc præcipuum malum habetur, quod a diuinorum cultu nos auertat, & cælestiū bonorum meminisse non permittat. Hoc testantur domini verba per Isaiam dicentis. Verbum domini proiecerunt, & sapientia nulla est in eis, propterea dabo mulieres eorum exteris, agros eorum hæredibus, atque vnde impietas contemptusq; eorum oriatur ostendens adiecit. Quia a minimo vsq; ad maximum omnes auaritiā sequuntur. Per Osee quoq; prophetam talibus minatur, dicens. Iuxta pascua sua adimpleti sunt. & saturati sunt, & eleuauerunt cor suum, & oblitī sunt mei, & ego ero eis quasi læna. Semen quippe verbi dei in spinis cadit & suffocatur, cum diuitum auribus exceptum. curis huius seculi mentem occupantibus nequit fructum facere. Tunc enim (vt Ecclesiastes ait) pecuniæ obediunt omnia, actio, oratio, cogitatio, & omnes reliqui sensus ad quæstum intenti, vitæ sanctioris disciplinam non admittunt, quibus dicitur. Non potestis deo seruire & mammonæ. Qui ergo cumulandis opibus incumbit, dei cultum deserat necesse est. Quod si quando opum studiosi ad ecclesiam conueniant, corpore in templo sunt, animo in foro versant, totus de mercimonijs sermo est, & dum recitantur dei verba, illi de nundinis

Isa. 57

Isai. 8.

Osee. 13

Eccl. 10.

Luc. 16

inter se colloquuntur, digni domini flagello efficiunt eos, ac dicentis, Domus mea domus orationis est, vos autem fecistis illam speluncam latronum. Hi sunt filii Ephrem non deum verum, sed vitulos aureos adorantes, cum aurum argentumque pro dijs habeant, & de illis quoque dici queat, quod in Osee propheta scriptum est, Aurum suum & argentum suum fecerunt sibi idola, ut interirent. Unde etiam Paulus avaritiam simulacrorum seruitutem appellat. Si enim illorum qui gulæ indulgent (iuxta eundem Apostolum) deus venter est, cur non pecuniam eorum deum esse dixerimus quibus nihil charius est pecunia? Nam si quando aliquis fidelis disciplinæ præceptor in illicitos contractus, in usuras, in immodicam lucrandi cupiditatem inuectus fuerit, indignatur reclamant in furorem vertuntur non minus quam artifices illi Ephesiorum, cum Pauli prædicationibus idola destrui vidissent, quæ ipsi conficiendo lucrabantur. Dolebant enim non religionis vanæ dispendium, sed artis suæ detrimentum. Diuitum præterea vitium est, alijs inuidere, inani gloria duci pro beneficio, gratiam non referre, mendacijs niti, mortis recordatione contremiscere nec tamen ideo fieri meliores. Inuidet diuitioribus, immo & æqualibus, utque alios opulentia superent, fœnore ac rapinis rem quærere fas putant. His psalmista imprecatur, dicens: Præcipita domine & diuide linguas eorum, quoniam vidi iniquitatem & contradictionem in ciuitate die ac nocte, & non defecit de placentis eius usura & dolus. Præcipitari eos in infernum petit, non voto odii, sed præscientia futuri. Tunc enim & linguæ eorum in diuersum diuidentur, cum præter spem opes illas, in quibus confidebant, repente derelinquere cogentur. Idem gloriæ auidi, sardonychatas manus & Sericas vestes vulgo ostentant, ut honorentur, quibus illa Magonis Vergiliani verba conueniunt:

Est domus ampla iacent penitus defossa talenta
Cælati argenti, sunt auri pondera facti
Infectique mihi

Qua iactantiæ vanitate cum Ezechias quoque qui iustus Ezechias.

3. Reg. 12.

Osee. 8.

Colos. 3.

Actu. 9.

Diuitiū vitium.

Psal. 54.

- erat peccauerit, quomodo poterunt iniqua ea carere, qui certe magis opibus quam virtute clari esse cupiunt? Sed quantum volunt gloriantur, cum interierint, non sumunt omnia, neque descendet cum eis gloria eorum, nudos & fortunæ & animi bonis gehenna excipiet: tanto miseres futuros, quanto sibi videntur feliciores. Recte itaque admonentur a domino per Ieremiam dicente, Non gloriatur sapiens in sapientia, & non gloriatur fortis in fortitudine sua, & non gloriatur diues in diuitiis suis, sed in hoc gloriatur qui gloriatur, scire & nosse se, quia ego sum dominus qui facio misericordiam & iudicium & iustitiam in terra. Ingratos etiam facit habendi auiditas, non attendunt quantum acceperint, sed quantum ipsi appetierint, & quoniam nullum beneficium æquare potest auari hominis cupiditatem, immemores beneficiorum fiunt. Nabal diues pecudum & agri, parum quid petenti Dauidi nihil dedit, oblitus quod ille paulo ante & gregem eius & pastores ab aliorum iniuria defendisset. Non perpendebat Nabal quid de se meritis esset Dauid dum ne quid de opulentia sua minuat timeret. Ideoque illos qui a Dauide missi fuerant, non solum vacuos rebus dimisit, sed etiam cum probro repulit. Ac fere tales diuites sunt, si quod offerunt, libenter accipiunt, si quid repetitis, indignantur. De his in Ecclesiastico dicitur: Donec accipiant, osculantur manus dantis, & in promissionibus humiliant vocem suam, sed in tempore redditionis loquentur verba contumelie & murmurationum. Ad hæc nihil illis fallacius est, Qui enim diuitias amat, nec peierare timet, nec alios fraude circumuenire dubitat, nec eum omnino aperte mentiri pudet, si quid ex eo se facturum lucri credit, neque quisquam est, qui in leuissimis etiam rebus tam facile iurat, quam diues auarus: tunc autem maxime, cum re sua fore sperat, si verbis fecerit fidem. Nullum potest timidius est animal ad expectationem mortis. Purat se statim decessurum, si febriculæ igne correptus incaluerit. Ad medicos curritur, nisi & hoc auaritia uerit. Ille interim pauidus ingemiscit, luget, anxiatur.

Ierem. 9.**Ingrati.****Nabal.****1. Reg. 25.****Eccle. 29.****Fallaces.****Timidi.**

& tristius sibi videtur a diuitiis quam a corpore discere. Inde scriptum est: O mors, quam amara est memoria tua homini pacē habenti in substantiis suis. Torquetur cogitans cui illas relinquat, quā illis post se fruatur, quas ipse tanto labore quæsiuit, tanta solitudine auxit, tanta parsimonia ne minuerentur sustentauit. Tum si forte in mentem venerint usuræ, fraudes, rapinæ, quibus in acquirendo usus est, magis nequitia suæ conscientia cructabitur, de salute desperans, seque iusto dei iudicio mox damnandum videns. Turbabitur enim (vt Psalmista ait) a facie eius patres orphanorum & iudices viduarum, id est, qui miserorum tutelam suscipientes, bona eorum per dolum usurpant. Turbantur, quia se reos esse non ignorant vna cum illis qui inferno sunt computandos. Quod si in lege Ammonites & Moabites ab ecclesia domini repelluntur, quia noluerunt occurrere Israelitis cum pane & aqua, quanto magis isti qui etiam aliena iniuste possident, hæreditate regni cælestis indigni erunt? Tot avaritiæ mala considerans apostolus, dixit, Qui volunt diuites fieri, incidunt in temptationes & laqueum diaboli, & desideria multa & nocua, quæ mergunt homines in interitum & perditionem. Radix enim omnium malorum est cupiditas, quam quidam appetentes, errauerunt a fide, & inseruerunt se doloribus multis.

Eccle. 41.

Psal. 67.

Deut. 23

1. Tim. 6.

Ad diuites exhortatio

Caput xx.

Respiscite igitur ac ppendite diuitiarum mala diuites, & iam non ad luxuriam his utimini, sed ad liberalitatem. Si diuitiæ affluant, nolite cor apponere, si desunt, nolite concupiscere. Quænam stultitia est id appetere, quod neque seruos repudiat, neque reges satiat, & tot malorum quæ diximus, immo plurimum quæ diximus causa sit, aut si nihil ex opulentia mali metuitis, hoc saltem negare non potestis, quod omnis terrena possessio fluxa atque fragilis sit semper citius de manibus elabitur, quam retinenda sperat. Cuius rei Salomon non ignarus, cum imensas opes & cuius